

Joanna Blaut, Joanna Palacz

Wykorzystanie metodyki zuchowej w pracy z dziećmi 6-letnimi

Nauczyciel i Szkoła 3-4 (12-13), 200-207

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Joanna Blaut, Joanna Pałacz

Wykorzystanie metodyki zachowej w pracy z dziećmi 6–letnimi

Przedszkole spełnia zadania opiekuńczo-wychowawczo-dydaktyczne, stymulując i wspomagając różnorodną aktywność wychowanków. Nauczyciel kieruje sytuacją edukacyjną zgodnie z możliwościami i potrzebami dzieci. Wiemy z doświadczenia, że nie wszystkie hasła programowe i stosowane metody pozwalają efektywnie oddziaływać na wszechstronny rozwój dziecka. Skłoniło nas to do poszukiwania innych rozwiązań, takich jak pedagogika zabawy czy metodyka zachowa, których twórcą jest A. Kamiński. Twierdzi on, że „zabawa jest twórczą pracą dzieciństwa, która uczy jak odróżniać dobro od zła, jak wyjść zwycięsko z opresji, jak pomóc w biedzie słabszym, jak być dzielnym, dając równocześnie wielką radość”.

Wykorzystując nasze merytoryczne przygotowanie oraz doświadczenie, zdecydowaliśmy się na realizację innowacji pedagogicznej, polegającej na włączeniu metodyki zachowej w wielostronną działalność dziecka 6–letniego (rok szkolny 1999/2000 oraz kontynuacja w roku szkolnym 2000/2001).

W ramach innowacji ZAŁOŻYŁYŚMY W PRZEDSZKOLU GROMADĘ ZUCHÓW. Zmieniłyśmy tradycyjny wizerunek sali przedszkolnej, przekształcając ją w „zuchówkę”. Całoroczne prace wychowawcze i dydaktyczne zawierały elementy metodyki zachowej stosowane w codziennej pracy. W każdy piątek odbywała się typowa zbiórka, podczas której zuchy z drużynową bawiły się „w kogoś lub w coś”. Zakładaliśmy wtedy mundurki zuchowe, które kupili dzieciom rodzice.

Realizacja treści programowych, obowiązujących w grupie dzieci 6–letnich przebiegała zgodnie z planem pracy zawierającym m.in. zdobywanie zuchowych sprawności.

Wrzesień

- dzieci poznały założenia i cele ruchu zuchowego,
- poznały zwyczaje i obrzędy zuchów oraz elementy munduru zuchowego,
- poznały Prawo Zucha i symbolikę znaczka zucha,

- podjęły decyzję, że chcą zostać zuchami: wybrały nazwę gromady — Super Smerfy, piosenkę gromady pt. *To jest Smerfów świat*, poznały zawołanie zuchów: „Zuchy — czuj”, wybrały kolor chusty do munduru — niebieski,
- wykonały totem — znak drużyny: duża maskotka Smerfa osadzona na drzewcu, tekturowe czapki Smerfów z imionami zuchów,
- dzieci dobrały się w szóstki i wybrały nazwy: „Mądrale”, „Ważniaki”, „Zgrywusy”, „Siłacze”, „Pracusic”,
- założyliśmy „Księżę drużyny” i skrzynię skarbów.

Październik

- realizacja i zdobycie sprawności „Dobry opiekun”,
- zaproszenie do wspólnej zabawy kolegów w zuchówce i w ogródku przedszkolnym, podjęcie dyżurów w celu pomocy maluchom przy myciu, ubieraniu się i noszeniu rzeczy,
- zorganizowanie występu dla seniorów z Osiedla Witosza,
- wieczornica dla rodziców z udziałem młodzieży z pobliskiej szkoły (kontynuacja współpracy),
- realizacja i zdobycie sprawności „Przyjaciel Bajek” poprzez m.in. zorganizowanie wieczoru bajek dla maluchów.

Listopad

- realizacja sprawności „Sklepikarz”,
- zapoznanie z pracą ludzi w różnych zawodach,
- zorganizowanie „Smerfnego sklepiku”, w którym dzieci i rodzice mogli kupić coś za grosik,
- wykonanie przez dzieci upominków i przedmiotów do sprzedania w sklepiku,
- wspólne podjęcie decyzji, aby zebrane pieniądze przeznaczyć na wycieczkę do McDonalda podczas pobytu na zielonym przedszkolu w Zakopanem.

Grudzień

- realizacja i zdobycie sprawności „Porządnicki”,
- zorganizowanie zajęć szkoleniowych dla dyrektorów przedszkoli, z udziałem zuchów,
- realizacja i zdobycie sprawności „Strażnik Betlejemskiego Światła Pokoju”.

Styczeń

- realizacja i zdobycie sprawności „Przyjaciel zwierząt”,
- nawiązanie kontaktu z lecznicą zwierząt, wizyta w lecznicy oraz zaproszenie pana weterynarza D. Idzińskiego na super zbiórkę: wystawa swoich zwierząt domowych, zaproszenie grup młodszych na wystawę zwierząt,
- realizacja i zdobycie sprawności „Ptasi opiekun”,
- zuchowy bal karnawałowy,
- kontakty z naszymi dziadkami — przygotowanie występu „na zuchowo”.

Luty

- realizacja i zdobycie sprawności „Eskimos”,
- indywidualne zdobycie sprawności „Saneczkarz, narciarz, łyżwiarz” w trakcie realizacji tematu: „Sporty zimowe” - wystawa swojego sprzętu sportowego,
- nasi wielcy Polacy,
- super zbiórka z udziałem nauczycieli katowickich przedszkoli i metodyka — warsztaty muzyczne prowadzone przez zuchy.

Marzec

- realizacja i zdobycie sprawności „Słowianie” poprzez poszukiwanie swoich korzeni (ludzie pierwotni, Słowianie, jestem Polakiem).

Kwiecień

- realizacja i zdobycie sprawności „Kosmonauta” w trakcie zapoznania się z tematem „Ziemia nie jest samotną planetą”,
- Dziwolandia,
- „W krainie fantazji” — super zbiórka, na którą zaprosiliśmy nauczycieli i panią metodyk; odbyliśmy wspólną, fantastyczną wyprawę w kosmos, gdzie spotkałiśmy Ufoludki.

Maj

- „Zielone przedszkole” w Zakopanem (mini obóz zuchowy), które było okazją do podsumowania naszych działań. Okazało się, że dzieci:
  - posiadają duży stopień samodzielności (np. ubieranie się),
  - są otwarte na potrzeby innych,

- szybko nawiązują kontakty (np. zaprzyjaźniły się z dziećmi z 6 klasy Szkoły Podstawowej w Krakowie, zapraszając ich na okolicznościową wieczornicę i dyskotekę),
- wyzbyły się lęków i obaw (dobrze znosiły rozłąkę z rodzicami),
- wykazywały dużą chęć poznawania otoczenia, żadne były nowych wrażeń,
- wykazywały chęć obcowania z przyrodą, otoczeniem.

Czerwiec

- realizacja i zdobycie sprawności „Olimpijczyk” (udział w olimpiadzie osiedlowej),
- pożegnanie przedszkola w indiańskim stylu,
- występ dzieci na festynie osiedlowym — przedstawienie programu podsumowującego cały rok — piosenki i piosy zachowawcze,
- współpraca z samorządem osiedlowym,
- otwarte i spontaniczne występy przed publicznością.

Realizując naszą innowację brałyśmy pod uwagę cechy podstawowe rozwoju dziecka:

- niezależność emocjonalną,
- wiarę w siebie,
- ciekawość świata,
- szeroko pojęty rozwój (komunikację językową, wyobraźnię twórczą, zdolność rozumienia, rozwiązywanie problemów, samodzielność w myśleniu i działaniu).

Brałyśmy pod uwagę fakt, że inteligencja to działanie, a tradycyjne metody, kształcenia są zbyt werbalne—bierne, wymagające tylko zapamiętania. Dlatego starałyśmy się być wrażliwe na potrzeby i oczekiwania dzieci, dając im równocześnie:

- wsparcie emocjonalne, klimat, w którym dziecko mogło czuć się bezpiecznie — bawić się, badać, poznawać, uczyć się,
- respektować autonomię dziecka, czyli nie interweniować, gdy jest w trakcie zabawy lub wykonywania jakiegoś zadania i robi to na swój sposób,
- zarysowanie linii postępowania, gdy dziecko nie wie lub obawia się błędu przy podejmowaniu zadania,
- udzielenie informacji niezbędnych do wykonywania zadania,
- nauczenie dziecka kierowania sobą i zastanowienia się nad własnym działaniem.

Uwzględniając potrzeby i charakterystykę dziecka, umożliwiając mu udział w twórczej zabawie, próbowałyśmy wydobywać maksimum motywacji i zaangażowania, jako źródła do osiągnięcia specyficznych celów.

Prowadzona przez nas innowacja pozwoliła dzieciom osiągnąć:

1. Wysoki poziom samodzielności — nie trzeba zachęcać dzieci do działań, one żądają samodzielności:
  - chętnie podejmują działania i je wykonują,
  - potrafią poprosić o pomoc nauczyciela lub kolegów.
2. Wysoki poziom umiejętności współdziałania dzięki pracy w szóstkach:
  - umiejętność wspólnego planowania pracy,
  - podział zadań,
  - wzajemna pomoc, zainteresowanie innymi członkami zespołu — otwartość na drugą osobę.
3. Pozytywne nastawienie do ludzi słabych, biednych i niepełnosprawnych. Akceptacja drugiego człowieka bez względu na jego odmienność lub ułomność:
  - kontakty z ludźmi starymi, niepełnosprawnymi i młodszymi kolegami.
4. Wysoki poziom samoakceptacji, dostrzeganie dobrych stron i akceptowanie swoich słabości — prawo do chwilowej słabości i do popełniania błędów z równoczesnym dążeniem do poprawy sytuacji.
5. Otwartość, śmiałość, chęć prezentacji w trakcie występów publicznych, pokonywanie tremy (sklep, goście, występ na festynie).
6. Świadome i chętne podejmowanie pracy nad doskonaleniem umiejętności i zachowaniem.
7. Ścisłą identyfikację z mundurem zuchowym:
  - poszanowanie munduru,
  - zaszczyt noszenia munduru.
8. Celowe dążenia do tego, by stać się dobrym zuchem i zachowywać się jak prawdziwy zuch, postępować zgodnie z „Prawem Zucha”.
9. Chęć poznania wielu wiadomości i ciekawostek z różnych dziedzin życia w trakcie zdobywania sprawności zuchowych. Umiejętność wykorzystania tych wiadomości w praktycznym działaniu.
10. Wjazd na „Zielone przedszkole” pozwolił pozytywnie ocenić efekty naszych dążeń. Dzieci okazały się samodzielne, otwarte na innych, dobrze znosiły rozłąkę z bliskimi, wykazywały niesamowitą chęć poznawania świata.

Konspekt zbiórki

Miejskie Przedszkole nr 94 w Katowicach

Grupa: 6-latki

Temat:

Porządki na wesoło — zdobywamy sprawność „Porządnickiego”.

Cel ogólny:

Tworzenie warunków sprzyjających i zorganizowanej aktywności dziecka, zachęcających do zdobycia sprawności „Porządnickiego”.

Cele operacyjne:

Dziecko:

- potrafi wymienić nazwy urządzeń i sprzętów oraz środków używanych przy robieniu porządków,
- rozpoznaje dźwięki z otoczenia i kojarzy z urządzeniami,
- umie utworzyć zbiór przedmiotów charakteryzujących się daną cechą — umie klasyfikować przedmioty ze względu na funkcję, którą wykonuje,
- zna zapis cyfrowy liczb od 1–5 i poprawnie posługuje się liczebnikami porządkowymi,
- potrafi samodzielnie wybrać materiał i według własnego pomysłu ozdobić przedmiot,
- potrafi współdziałać w szóstce,
- potrafi zgłaszać się do odpowiedzi.

Metody:

- czynna: zadania do wykonania, ekspresja ruchowa, samodzielne doświadczenia,
- słowna: gawęda, wypowiedzi dzieci, objaśnienia nauczyciela,
- oglądowa: pokaz, obserwacja.

Formy:

- praca z całą grupą,
- praca zespołowa,
- praca indywidualna.

Pomoce:

- urządzenia, sprzęty oraz środki czystości dla każdego dziecka,
- kasetę magnetofonową z nagraniami dźwięków z otoczenia,
- ilustracje urządzeń elektrycznych, środków czystości,
- skrzynia skarbów,
- plakietki do klasyfikacji, kartoniki z cyframi od 1–5,
- materiały plastyczno-techniczne.

Przebieg zbiórki:

1. Obrzędowe rozpoczęcie — piosenka *To jest Smerfów świat*.
2. Gawęda o pani Dorocie i jej pomocnikach:
„Pani Dorota mieszkała w ładnym domku niedaleko lasu. Bardzo dbała o swoją rodzinę i swój dom. Powoli zbliżały się Święta Bożego Narodzenia i trzeba było pomyśleć o przedświątecznych porządkach. Wasze mamusie też już na pewno o tym myślą. Nie każdy lubi sprzątać, ale pani Dorota nie narzekała. Wiedziała, że może liczyć na pomoc męża, córeczki i synka. Miała też w domu różne urządzenia, które ułatwiały jej pracę.
3. Zagadki słuchowe — kojarzenie dźwięków z urządzeniem. Wyszukiwanie odpowiedniej ilustracji.
4. Zagadki słowne:

Gdy wyschnie pranie na górze
zaczę gorące podróże
Daleko się nie posunę,
bo mnie trzymacie na sznurze.

żelazko

Na górze — drewniane ramię,
Na dole — gęsta czupryna
Znikają z podłogi śmieci,
Gdy taniec rozpoczyna.

miotła

Co to jest? Na pewno wiesz.
Najeżona jest jak jeź.
Lecz nikogo nie kłuje,
Tylko podłogę szoruje.

szczotka

5. Zagadki wykorzystujące zmysł dotyku i węchu (proszek do prania, płyn do mycia podłóg).
6. Tworzenie zbioru przedmiotów pomocnych w robieniu porządków domowych — wyszukiwanie spośród różnych przedmiotów zgromadzonych w „skrzyni skarbów”. Losowanie przez szóstkowych kartonika z cyfrą od 1–5, mówiącego o kolejności podchodzenia do „skrzyni skarbów”. Mierzenie czasu wykonania zadania przez szóstkę.
7. Porządkowanie i klasyfikowanie znalezionych przedmiotów — utrwalenie pojęcia zbioru, wykorzystanie plakietek.
8. Płas zachowy — *Przygotował zuch dwie nogi*.
9. Gawęda o Pani Dorocie, cz. II:
„Pani Dorota nie narzekała, że trzeba się zabrać za przedświąteczne porządki. Miała w domu i używała tych urządzeń, sprzętów i środków czystości, o których mówiliśmy. Ale wiecie, w czym tkwi sekret tego, że lubiła przedświąteczne porządki? Jej córeczka i synek zrobili jej kiedyś niepodziankę. Wpadli na pomysł, aby ozdobić różne urządzenia i środki czystości w śmieszny sposób. Użyli do tego różnych materiałów, np. bibuły, papieru kolorowego, mazaków, wełny, skrawków materiału, wstążek, a nawet kolorowego papieru. I wiecie, co im z tego wyszło? Powstały śmieszne cudaki ze sprzętów, proszków i płynów, a mama była zachwycona. W tym roku z niecierpliwością z czekała, co też jej dzieci wymyślą.
Jestem ciekawa, czy umielibyście zrobić mamusi lub pani Halince, tu w przedszkolu niespodziankę i ozdobić pięknie te przedmioty, które znaleźliście”.
10. Samodzielne wybranie materiałów i przyborów. Ozdabianie przedmiotu.
11. Prezentacja prac zuchów w szóstkach.
12. Obrzędowe zakończenie zbiórki — „Krag przyjaźni”, piosenka *Słoneczko, iskierka*.